N. 50.

WARSZAWA.

$\frac{3}{15}$ grud. 1869 roku.

Wychodzi w każdą Środę.

Redakcja przy ulicy Nowy-Świat, 40.

Expedycja i Skład Główny w Księgarni **Gebethnera i Wolffa**, Krakowskie-Przedmieście, 415.

OPŁATA:

Merkury:		rocz.	półr.	kwart.
w Warszawie	rub.	4	2	1
z przesyłką pocztą	„	$4,^{50}$	$2,^{25}$	$1,^{12}$ ½
Ekonomista i Merkury.				
w Warszawie		8	4	2
z przesyłką pocztą		9	$4,^{50}$	$2,^{25}$

Cena ogłoszeń: od wiersza lub za jego miejsce po kop. 5, albo ½ kop. za 5 liter.

MERKURY,

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

OD REDAKCJI.

W N-rze 43-m niniejszego pisma, wyłożyliśmy zasady jakich się trzymać będziemy i nadal przy wydawaniu jedynych w języku polskim pism perjodycznych „*Ekonomisty* i *Merkurego*” specjalnie poświęconych rospowszechnianiu w kraju naszym tak potrzebnych wszystkim wyobrażeń i wiadomości z dziedziny ekonomiki teoretycznéj i stosowanéj do przemysłu i handlu, oraz statystyki, administracji i finansów.

Prace umieszczone w ubiegłych od czasu założenia pism naszych, czterech latach, są jawnym dowodem o ile Redakcja starała się dać poznać swoim czytelnikom różne gałęzie ekonomicznych umiejętności. Przytoczymy tu główniejsze tylko: O znaczeniu ekonomiki w cywilizacji nowoczesnéj, Rys historyczny budżetu w Polsce, O stowarzyszeniach i spółkach handlowych, O stowarzyszeniach zaliczkowych w Niemczech, Statystyka Królestwa Polskiego, O instytucjach kredytowych ziemskich w Europie, Porównanie stanu produkcji rolniczéj w Kr. Pol., z głównemi zasadami ekonomiki, Handel zewnętrzny Rosji, Budżet Cesarstwa, O własności podzielnéj, O kredycie ludowym, Komunikacje lądowe i wodne, Drogi żelazne na kuli ziemskiéj, Zarysy dawnéj statystyki polskiéj, O stowarzyszeniach między ludem wiejskim, O pieniądzach i znakach obiegowych powierzchowych, bankach i przesileniach kredytowych, Zasady nauki społecznéj Carey'a, O kredycie ludowym, O instytucjach ubespieczeń hipotecznych, Statystyka w obec zagadnień wyższego porządku, Szkoła manczesterska, Teorja kredytu Macleod'a, Teorja podatku de Lesseell'a, O stowarzyszeniach kredytu ludowego we Francji, Finanse Londynu, Statystyka południowo-zachodnich gubernij Cesarstwa, O znaczeniu miast i instytucij miejskich, O działach Supińskiego, Zakłady górnicze w Królestwie Polskiém, Prawa o procentach, O prawach autorskich, Pojęcie państwa i jego ustroju, O działach ekonomicznych Łojka, Teorja statystyki, Ustawa pruska o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, Bastiat, Carey i Supiński, O wpływie swobód ekonomicznych, na postęp społeczeństwa, O loterji, Kongresa międzynarodowe, Celniejsi pisarze umiejętności skarbowéj, O miarach i wagach dawnych polskich, Prawidłowość działań ludzkich i swoboda woli, Turgot i doktryna fizjokratyczna, Stowarzyszenia spożywcze w Anglji, Skarbowość w dawnéj Polsce, O stosunku ekonomiki do klasycznéj starożytności, O wystawie powszechnéj z r. 1867, Cła rogatkowe w Belgji, Podatek gruntowy włościański i podymne włościańskie w Król. Pols., O statystyce administracyjnéj w państwach europejskich, O solidarności ekonomicznéj ludów, O podziale pracy, O znaczeniu historycznem ekonomiki, O mennicy warszawskiéj, O kapitale, O czekach i giełdach wymiany, O machinach, O statystyce sądowo karnéj etc., etc.

W ogóle *Ekonomista* za lat 4-y obejmuje do 150 artykułów, rospraw i t. p.

Merkury obok wiadomości bieżących obejmuje perjodyczne Sprawozdania z obrotów Banku Polskiego, Kursa giełdy miejscowéj, Tydzień finansowy, krótkie rosprawki w materji ekonomiki, Wiadomości statystyczne, oraz Korespondencje z zagranicy. Redakcja nie omieszka zaprowadzić w têm pismie ulepszeń jakie się okazały pożądanemi.

Ekonomista wychodzić będzie jak dotąd w miesięcznych zeszytach, *Merkury*—tygodniowo w każdą środę. Nad regularnem wychodzeniem obu tych pism czuwać będziemy ściśle. Każde z tych pism może być oddzielnie prenumerowane. Przedpłata, w skutek nowych przepisów dotyczących rozsyłki pism perjodycznych drogą pocztową, ustanowioną zostaje jak następuje:

Merkury.

	rocznie	pół ocz.	kwartał.
	r u	b l	i
W Warszawie.	4	2	1
Na prowincji i w Cesarstwie do placa się, za przesyłkę pocztą . .	0,60	0,30	0,15
Za przepaski i expedycję . . .	0,60	0,30	0,15
Razem . .	5,20	2,60	1,30

Ekonomista.

W Warszawie.	4	2	1
Na prowincji i w Cesarstwie dopłaca się, za przesyłkę pocztową .	0,40	0,20	0,10
Za przepaski i expedycję . . .	0,40	0,20	0,10
Razem . .	4,80	2,40	1,20
Oba razem:			
W Warszawie.	8	4	2
Z przesyłką pocztową	10	5	2,50

Uprasza się o wczesne nadsyłanie prenumeraty do składu głównego obu tych pism, pod adresem: Księgarni Gebethnera i Wolffa. Warszawa, Krakowskie-Przedmieście N. 415.

Prosimy szanowne Redakcje innych pism perjodycznych, o ile prośbę naszą uwzględnić będą mogły, o zamieszczenie niniejszego ogłoszenia w swoich szpaltach.

Redakcja „Ekonomisty i Merkurego."

TYDZIEŃ FINANSOWY.

W pośród najzupełniéj pokojowéj sytuacji politycznéj, jedna tylko chmurka zaciemniała widnokrąg, mianowicie spór turecko-egipski, zdający się przybierać groźne rozmiary. Dziś znikło i to ostatnie niebezpieczeństwo mogące usprawiedliwić pewne obawy. Izmael-basza przyjął bezwarunkowo wszystkie żądania objęte ostatnim listem Porty a w dowód uległości osobiście stawić się ma w Konstantynopolu. Po załatwieniu tedy sporu turecko-egipskiego, który pod każdym względem przyczyni się do podniesienia na Wschodzie znaczenia Porty, nie ma na porządku dziennym ani jednéj kwestji opinję publiczną niepokoić mogącéj. W ogóle sytuacja polityczna oddawna już nie miała tak wybitnie pokojowego charakteru jak właśnie teraz. Francja, według upewnień księgi niebieskiéj, w najzupełniéj przyjaznych do mocarstw zagranicznych zostając stosunkach, zajmuje się przekształceniem ustroju wewnętrznego, a im głębiéj na téj drodze zapuści się, tym mniéj podobno gabinet tuileryjski będzie miał sposobności oddziaływania na zewnątrz; chyba, że nieprzewidziane wypadki ułatwią mu zwrot w sprawach zagranicznych.

Austrję toż samo sprawy wewnętrzne zmuszają do biernego na zewnątrz zachowania się. Konstytucja obowiązująca w przedlitawskiéj połowie monarchji, nie mogąca zaspokoić uprawnionych życzeń krajów koronnych, okazuje się nieodpowiednią potrzebom i wszystko wskazuje, iż wkrótce zastąpioną będzie nową ustawą, opartą na zasadzie federacyjnéj. Nowy stan rzeczy przeprowadzony ma być za pośrednictwem zgromadzenia mężów zaufania, które zwołane będzie do Wiednia i zaprojektuje zmiany do zaspokojenia życzeń różnych narodowości potrzebne. Zwrot ku federalizmowi musiałby pociągnąć za sobą upadek dzisiejszego ministerstwa wiedeńskiego, które jakkolwiek liberalne, jest jednak wyrazem dążności niemiecko-centralistycznych w Przedlitawji. Jeżeli zaś dla przyszłości monarchji koniecznem zdaje się być porozumienie z Czechami i innemi szczepami słowiańskiemi z téj strony Litawy, nie mniéj ważnem jest zaspokojenie prowincij słowiańskich do korony św. Szczepana należących. Pod tym względem wszakże wiele jeszcze do życzenia pozostaje, gdyż tak w Chorwacji jak i na Pograniczu wojskowém nie przestaje panować niezadowolenie, a nawet objawia się wzburzenie umysłów, które pismom wiedeńskim nie mało daje do myślenia.

Reszta mocarstw europejskich, a mianowicie Prusy, wywierające od lat kilku bardzo ważny wpływ na sytuację, nietylko unikają starannie wszystkiego, aby się nienarazić drażliwym sąsiadom, coby wywołać mogło zatargi z Francją, ale starają się być na dobréj stopie z Austrją, do któréj jeszcze przed kilku miesiącami z przyjemnością zdawały się szukać zaczepki; Prusy mniéj gorąco popierają kwestję zjednoczenia Niemiec, ale też widoki ich w Niemczech południowych są dziś mniéj korzystne.

Pod wpływem sytuacji pokojowéj, świat finansowy europejski nabiera widocznie zaufania do trwałości obecnego położenia rzeczy i rozwija coraz większą czynność. Świadczą o tém sprawozdania z czynności na główniejszych giełdach europejskich w upłynionym tygodniu, najwybitniéj jednak uwydatnia się dobre usposobienie świata finansowego na giełdzie paryskiéj. Toż samo na giełdzie wiedeńskiéj, wracające zaufanie pomyślne wywiera skutki: waluta austrjacka powoli poprawia się. W Londynie lubo przeważa zajęcie sprawami parlamentarnemi, kursa papierów utrzymały się bez zmiany. Na giełdzie berlińskiéj kurs listów likwidacyjnych podniósł się o $\frac{1}{3}\%$, listów zastawnych o $\frac{1}{2}\%$, pożyczki zaś premjowéj pierwszéj emisji obniżył się o $\frac{1}{2}\%$. Na giełdzie naszéj ruch w papierach publicznych był cokolwiek większy niż w upłynionym tygodniu. Większe mianowicie obroty w listach zastawnych spowodowały podwyższenie kursu ich o $\frac{3}{4}\%$. Zaznaczyć należy, że po raz piérwszy ofiarowana była na giełdzie naszéj najnowsza pożyczka w listach zastawnych. Ofiarowano ją po 86 za sto z dostawą w miesiąc po jéj wyjściu. Kurs listów likwidacyjnych obniżył się o $\frac{1}{6}\%$. Położenie rzeczy na giełdzie petersburgskiéj nie uległo zmianie.

PRZEMYSŁ I HANDEL ZATOKI KOTARSKIÉJ.

Następujące dane posłużyć mogą za wskazówki dla ocenienia ekonomicznego położenia strony będącej widownią wojny.

Obwód kotarski zajmuje 10,8 mil □ i liczy 34.800 mieszkańców. Ludność ta w stosunku do obszaru pojedyńczych okręgów rozdziela się w następujący sposób: Castelnuovo ma 7085 mieszkańców na 1,6 m. □, Kotar (Cattaro) 15 565 mieszkańców na 3,5 m. □, Budua 5.372 mieszkańców na 2 mile □, Risano 6,780 mieszkańców na 3,7 m. □.

O przemyśle przerabiającym i industrji nie może być mowy w znaczeniu, w jakiém stosujemy te słowa do innych prowincij austrjackich; za to kupiectwo odgrywa rolę wcale niepoślednią i mogłoby być znaczniejszém, gdyby umiano wyzyskać zręcznie pierwiastki dobrobytu istniejące.

Liczba właściwych *rzemiosł* nie zasługuje na wzmiankę, oprócz kilku garbarni w Kotarze, cała przemyślność mieszkańców zwraca się ku gospodarstwu wiejskiemu i żegludze. Piérwsze koncentruje się prawie wyłącznie w Żupie, nie daje wszakże dostatecznego wyżywienia jéj mieszkańcom. Głównie trudnią się oni przysposabianiem oliwy i nieco uprawą zboża i wina. Oprócz tego niejaki plon dają lasy kasztanowe i drzewa figowe. Inwentarz daje głównie hodowla kóz i owiec.

Skutkiem tego braku płodów ziemskich i wyrobów, zamożniejsi mieszkańcy okręgu i załogi konsystujące w miastach, muszą się zaopatrywać w potrzebne wyroby przemysłu z reszty Austrji lub z zagranicy.

Dla ułatwienia przywozu istnieje oddzielna taryfa celna dla Dalmacji i dla zatoki kotarskiéj z niższemi jak w pozostałych częściach monarchji pozycjami. Pozycje celne są nawet dwojakiego rodzaju: dla towarów sprowadzonych z zagranicy lub z Austrji. Ruch handlowy odbywa się głównie od strony morza, tak z powodu ukształtowania kraju w ogóle, jak ze względu na liczne pasma górskie przedzielające go od Turcji i utrudniające inne środki przewozu. Liczne zatoki i przystanie ułatwiają ruch na morzu, lądem zaś odbywać się ma komunikacja dla nadmienionych braków, głównie za pomocą karawan.

Porty *Megline* i *Budua* zjednoczą ruch żeglugi morskiéj. W r. 1868 ruch ten wykazuje następne rezultaty: Wpłynęło do piérwszego portu podług wykazów centralnéj władzy morskiéj w Trjeście, 625 okrętów kupieckich i 62 niekupieckich z objemem 59.566 tonn, respective przywieziono 14.208 tonn z zapasem towarów ocenionych na 1.231.800 fl. w. a. Do Buduy przybyło w tym czasie 225 statków kupieckich, a 91 niekupieckich z objemem 25.514, respective 2146 przywiezionych i zostawionych tonn, mieszczących towaru za 286700 fl.. Główne przedmioty przywozu po wyłączeniu właściwego przywozu na spożycie dla zatoki kotarskiéj i dla przewiezienia tranzito dla Czarnogórza lub Hercegowiny (którego to tranzitu rezultata dadzą się wywnioskować nie z papierów okrętowych lecz z zapisanych towarów na komorach celnych: Castelnuovo, Megline, Risano, Cattaro i Budua) stanowiły 482 cetn. cent. kawy, 1.100 c. c. cukru, 19.600 c. c. zboża i roślin mącznych, 721 c. c. ryżu, 16.000 c. c. mąki (polenty), 1.510 c. c. wódki; pewna liczba różnych fabrykatów, jako to: kartonu, płótna, papieru, wyrobów z gliny garncarskiéj, szkła, mydła i t. p. Ze środków pożywienia podnieść możemy przywóz *baccali*, jako potrawy ludności grecko-unickiego obrządku, wina, piwa, octu, soli i t. p. Wszystko to przywozi się morzem. Czarnogórcy przynoszą na sprzedaż jarzyny, ziemniaki, sér, drób', jaja, drzewo opałowe, ryby (scoranze, zwana także „bojarem") z jeziora skodarskiego; dla spożycia saméj Dalmacji i przewozu do Włoch przeznaczone, liście summachowe dla garbarni kotarskich i wyrobu skór kordubańskich. Ostatnia oddawna tam używana w prowincjach weneckich na obuwie, korzystała z niższego cła, dopóki Wenecja należała do Austrji. Wywożą oprócz skóry kordubańskiéj oliwę, niewyprawne skóry, soloną i wędzoną baraninę (t. zw. castradia), gałgany, łój i t. p. morzem, zboże zaś, wódka, sér, różne fabrykaty lądem idą do Czarnogórza. Do tego wypada jeszcze dodać proch i ołów z niesłychaną w dziejach hojnością dostarczane przez rząd austrjacki.

ST.-PETERSBURGSKI BANK WZAJEMNEGO KREDYTU.

„*Merkury*" podawał już wiadomość o zasadach pomienionych banków, które tak nadzwyczajnie się rozwijają, a nawet drukowaliśmy treść ustawy. Bank St.-Petersburgski w roku 1861 założony przez pana Łamańskiego z kapitałem 7 tysięcy rubli, ogłosił obecnie sprawozdanie o stanie swych operacij po dzień 1 listopada r. b. (*Birż. Wied.* N. 298), które przedstawiają następujące zdumiewające rezultata:

D e b e t.

Od 5433 członków . . .	rubli	34.883100	
Od tychże zadeklarowano .	„	3.488319	
			31.394799
Skup weksli.	„	7.679420,33	
Pożyczki na zastawy . . .	„	26.751272.92	
			34.430693,25
% rachunek bieżący w banku państwa . . .			3.895738,40
Wydatki			27983,01
Wekslé zaprotestowane			19560
Kasa { gotowizną.			220693,34
Kasa { 4% bilet. kredytowych			86400
Bilans. . .			70.075858

K r e d y t.

Kapitał zabespieczony	31.394790
„ obrotowy	3.488310
Rachunek bieżący członków	27.676814,14
% w operacjach.	922811,87
Strącenia wedle § 18 ustawy.	241514,94
Różne wpływy	381576,12
Sumy przechodnie	55471,06
Konto w banku państwa	3 552569,87
Na zastaw w banku państwa.	2.362000
Bilans . .	70.075858

Korespondencja Merkurego.

Wiedeń, 5 grudnia 1869 r.

Dopóki się rada państwa nie zbierze, cała działalność prawodawcza monarchji austrjacko-węgierskiéj ogranicza się na sejmie peszteńskim. Nie brak tu materjałów, a pole do coraz nowych projektów do praw jest obszerne. W zakresie ekonomicznym spotykamy świeżo wypracowany przez ministra handlu, projekt do prawa o giełdowych sądach polubownych. Instytucja ta nie jest nową w Węgrzech, istnienie jéj bowiem datuje od r.

1865, w którym to statuta giełdowe i przy nich ustawa o sądach polubownych w tranzakcjach giełdowych, rosporządzeniem z 24 listopada 1865 r. zatwierdzonemi zostały. Na mocy tego rosporządzenia wszystkie interesa zawierane na giełdzie, lub też po za nią, ale z wyraźném odwoływaniem się do zwyczajów giełdowych, podpadały giełdowemu sądowi polubownemu. Sąd ten składał się z 4-ch sędziów, po 2 ch wybranych przez strony i z prezesa wybranego przez sędziów, i nie potrzebował się trzymać form przepisanych, ale decydował podług przekonania; protokół jednak posiedzenia musiał być prowadzonym. Wyrok był prawomocny, bez apelacji i natychmiast egzekwowany.

Sąd ten funkcjonował z doskonałym skutkiem, postępowanie odpowiadało potrzebom handlowym, ufność wzrastała. Ilość spraw poddana wyrokom nowego sądu wynosiła w r. 1866—328, w r. 1867—765, w r. 1868—878, a do listopada b. r. 727. W ostatnich czasach jednak apelowano od wyroku sądu polubownego, a sąd kasacyjny unieważnił wyrok. Sąd kasacyjny miał najzupełniejszą rację, nowe prawa bowiem o działalności sądów polubownych chociaż nieodpowiadają potrzebom szybkiego postępowania w sprawach handlowych, obowiązują wszystkich, a przytém rosporządzenie ministra sprawiedliwości znoszące wszystkie poprzednie prawa i postanowienia, zamilcza o giełdowych sądach polubownych, mieszcząc je tém samém w rzędzie instytucyj unieważnionych nowemi prawami.

Zniesienie sądu giełdowego z wyjątkowemi prawami możnaby dla interesów giełdowych uważać za klęskę. Wiadomo bowiem jak często kodeksa pozostają w tyle za potrzebami czasu i wypadków, chowając zapleśniałe i nieodpowiadające, rodzącym się stosunkom, rosporządzenia. Wyjątkowe więc takie prawa, uważamy za taran rozbijający zastarzałe wyobrażenia i teorje, a możemy powinszować handlowi i jego potrzebom przełamania nie jednéj takiéj ściany i zmuszenia postawienia wymagań społeczeństwa za jedyne kryterjum. Węgry potrzebują takiego wyjątkowego prawa, a nie mogąc pomieścić go w szerszych ramach kodeksu handlowego, do którego się dopiéro przygotowują, muszą poprzestać na pojedyńczych instytucjach. Przytém giełdowy sąd polubowny, jakeśmy to już wspomnieli, funkcjonował ze skutkiem i zadowolnieniem interesantów, zrósł się niejako z obrotami wszelkiemi na giełdzie peszteńskiéj i znalazł zupełne uznanie nawet u kupców zagranicznych, którzy się chętnie pod jego wyroki oddawali. Takie więc są powody do wznowienia téj zasłużonéj instytucji.

Projekt do prawa zawiera 2 paragrafy, a mianowicie:

§ 1. Na giełdzie peszteńskiéj ma być ustanowiony osobny sąd giełdowy.

§ 2. Ministrowie handlu i sprawiedliwości są upoważnieni: a) do oznaczenia zakresu działalności i postępowania w sądzie giełdowym w drodze rosporządzeń; b) do wprowadzenia w życie zwyczajów giełdowych, po przedstawieniu tychże przez giełdę.

W tym projekcie widzimy jeden punkt, którego objaśnienia nie mogliśmy znaleść. Ministrowie sprawiedliwości i handlu mają wydawać rosporządzenia, a więc omijać drogę prawodawczą właściwą. Sejm jest jednak obecnie otwarty, a prawo poprzednie dało dowody swéj skuteczności, sądzimy więc, że odpowiedniejszémby było zatwierdzenie przez sejm prawa poprzedniego.

Preliminarz budżetu węgierskiego, podawany częściami Izbom sejmowym, mamy obecnie w całości przed oczami:

Wydatki zwyczajne wynoszą	153.454746 fl.
Dochody „ „	146.752246 „
Niedobór . . .	6.702482 „
Wydatki nadzwyczajne wynoszą	37 562596 „
Dochody „ „	36.093505 „
Niedobór . . .	1.469091 „
Niedobór razem	8.171573 „

W r. 1868 Izby upoważniły ministra, dla pokrycia deficytu, do wypuszczenia asygnacij kasowych, opartych na hypotecznie zapewnionych niedoborach z podatków: stemplowego, należności od tranzakcij prawnych, od tytułów etc., które to asygnacje w miarę ściągania podatków w tejże wysokości umarzane być miały.

Ta sama droga jest i na rok 1870 otwarta. Ministerstwo jednak sądzi, że tak jak w roku bieżącym nie robiło użytku z upoważnienia, tak i w przyszłym, w normalnych warunkach, pokryje deficyt na zwyczajnéj drodze.

Główniejsze pozycje wykazu banku narodowego z dnia 30 listopada, porównane z wykazem z d. 31 października, wykazują rezultata następujące:

	31 paździer.	30 listopada	
	f l o	r e n	ó w
Zapas metali . . .	126.318017	124.090280	— 2.227737
Dewizy (weksle w metalu)	25.547609	26.742840	+ 1.195231
Eskonto	103 833191	90.624656	—13.208535
Pożyczki na papiery .	41.450200	42.086500	— 2.363700
Banknoty w obiegu .	306.953720	290.229720	—16.724000

Z powyższego okazuje się zapas banknotów d. 30 listopada 23.860560 fl, a po odjęciu kilku mniejszych pozycij stanu biernego 21.922249 fl. W d. 31 października zapas banknotów wynosił w piérwszym razie 19.364297 fl., a w drugim 16.714089 fl. Zmniejszenie ilości banknotów w obiegu, a powiększenie zapasu objaśnia się zmniejszoną sumą eskontu i pożyczek na papiery publiczne, zaś zmniejszenie zapasu metalowego odpowiada powiększeniu sumy dewiz i regulowaniu poprzednich operacij napoleondorami.

Na giełdzie wiedeńskiéj pogłoski walczą przeciw pogłoskom, a przedmiot ich stanowią koleje tureckie. Akcje banku anglo-austrjackiego zaczęły tydzień, kursem dochodzącym do 277 fl., ale już w poniedziałek spadły, idąc coraz niżéj aż do 259 fl. w d. 2 t. m., i nie mogąc podnieść się pod wrażeniem niepomyślnych wiadomości ze Wschodu, bo nawet podwyższenie kursów paryskich nie mogło zrównoważyć piérwszych. Po słabém polepszeniu, papier ten na skutek wiadomości o szczęśliwym nowym zwrocie interesu kolei tureckich, poszedł znów wczoraj w górę aż do 272 fl. Podczas spadania akcij banku anglo austrjackiego, drugi piérwszorzędny pajier, akcje zakładu kredytowego szły w górę i wczoraj przekraczały granicę 255 fl. W ciągu tygodnia widać było wielką ochotę do kupna obligacji pierwszeństwa. Srebro i złoto trochę spadły.

List otrzymany od szanownego profesora Korzybskiego, powiadamiający o projektowanych przez niego wykładach publicznych z dziedziny ekonomiki, z miłą chęcią w piśmie naszém umieszczamy, zachęcając łaknącą wiedzy publiczność, aby licznie zgromadziła się na zapowiedziany odczyt. Przedmiot wybrany przez prelegenta „O wolności handlu" jest sam z siebie zbyt polecający się uwadze poważniejszéj części publiczności, abyśmy potrzebowali wykazywać tutaj całą jego doniosłość. Dotykając jednéj z rozliczniejszych stron życia ekonomiczno społecznego ludów — daje on nader obszerne pole szanownemu prelegentowi do uwydatnienia jego niezaprzeczonego talentu przez zapoznanie słuchaczów z najważniejszemi zadaniami ekonomiki, która tak wielkiego i rzeczywistego nabrała znaczenia w rozwoju ludów nowożytnych. Myśl wtajemniczania ogółu publiczności sposobem przystępnych wykładów — w kwestje nankowe najżywiéj obchodzące społeczność w téj gałęzi wiedzy, zasługuje przeto na zupełne uznanie i poparcie, tém więcéj że nie wątpimy iż szano-

Dodatek.

wny nasz spółpracownik wywiąże się ze swego zadania z zupełném zadowoleniem słuchaczów.

List w mowie będący brzmi jak następuje:

Szanowny Redaktorze!

Na mocy udzielonego mi upoważnienia przez właściwą władzę, zamierzyłem urządzić ośm wykładów publicznych o „Wolności handlu;” z których to wykładów czwartą część czystego dochodu przeznaczam na rzecz Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności, a właściwie na rzecz *Żłobków*, pod opieką tegoż Towarzystwa zostających. Że zaś robiono mi uwagi, czy mianowicie przedmiot wybrany przezemnie odpowiada wymaganiom publicznych wykładów, czy jedném słowem nie jest dla ogółu za trudny i specjalnie, jak to nawet powiedziano: „samych tylko kupców obchodzący;” widzę się przeto zmuszonym nadmienić: iż silnie przekonany będąc o koniecznéj potrzebie znajomości Ekonomiki nawet przez naszą płeć piękną, jeśli zbawienny wpływ kobiéty ma nietylko sięgnąć po za ognisko domowe, ale nadto w życiu codzienném, domowém, nabrać większéj powagi i skuteczniejszego działania, a wiedząc o tém, iż przedmiot przezemnie wybrany, streszcza w sobie jeśli nie całą naukę, to przynajmniéj piérwszą jéj część o *Wytwarzaniu*, t. j produkcji bogactw; postanowiłem wykłady te w ten sposób urządzić, ażeby one mogły być przystępne dla wszystkich w ogóle, w czém zresztą znane wykształcenie pań naszych, wiele mi bardzo zadanie to ułatwia.

Wykłady moje, z których dwa piérwsze poświęcam wyłącznie wiadomościom przygotowawczym, rospocznę we czwartek dnia 4/16 grudnia r. b. w sali Resursy Obywatelskiéj o godzinie 6-éj po południu. Cena numerowanych biletów wejścia kopiejek 40, nienumerowanych kop. 30.

Biletów nabyć można w kancelarji Towarzystwa Dobroczynności od godziny 10 éj rano do 5 1/2 po południu, jako téż przy wejściu na wykłady.

Prosząc Szanownego Redaktora o łaskawe podanie tych kilku słów do wiadomości publicznéj, proszę zarazem przyjąć zapewnienie mego wysokiego poważania.

Warszawa, d. 2/14 grudnia 1869 r.

Z. Korzybski,
b. profesor Ekonomji politycznéj i Statystyki, w b. Szkole Gł. Warszawskiéj.

PORÓWNANIE DOCHODU DRÓG ŻELAZNYCH.

za m. październik 1869 r.

A. Na drodze żelaznéj **Warszawsko-Wiedeńskiéj** dochód wynosił:

		w r. 1868	*w r. 1869*
Z przewozu osób........	*rubli*	75.061, 85	75.153, 50 1/2
— towarów.....	„	158 588, 54 1/2	143.126, 08
Z różnych źródeł	„	10.752, 98 1/2	12.239, 15
Razem	„	244.403, 38 1/2	230.518, 67 1/2

a zatém *mniéj* w roku 1869 rubli 12.884, 70 1/2. W perjodzie od początku stycznia do końca października dochód był:

w r. 1868...........	*rubli*	2.256.301, 02
„ 1869...........	„	2.202.817, 74 1/2
czyli w ostatnim roku *mniéj* o	„	53.483, 27 1/2

B. Na drodze żelaznéj **Warszawsko-Bydgoskiéj** dochód wynosił:

		w r. 1868	*w r. 1869*
Z przewozu osób	*rubli*	15 858, 39	17.284, 58 1/2
— towarów.....	„	36.839, 93 1/2	45.448, 49
Z różnych źródeł...	„	11.989, 11	5.274, 21
Razem	„	64.687, 43 1/2	67.007, 28 1/2

a więc *przewyżka* na korzyść r. 1869 jest rubli 3.319, 85. Od początku stycznia do końca października było dochodu ... *rubli* 515.511, 47

W odpowiednim perjodzie r. 1868 dochód wynosił	„	462.269, 93 1/2
Zatem w r. 1869 więcéj	„	53.241, 53 1/2

CENY TARGOWE W MIASTACH KRÓL. POLS.,

za m. kwiecień 1869.

(w rublach).

	Średnie ceny w miastach gubernij: Warszawskiéj	Kaliskiéj	Petrokowskiéj	Radomskiéj	Kieleckiéj	Lubelskiéj	Siedleckiéj	Płockiéj	Łomżyńskiéj	Suwałkskiéj	W ogóle oprócz Warszawy	W Warszawie
Robotnik pieszy	0,44 1/3	0,44 1/2	0,43	0,37 1/2	0,32 1/2	0,37	0,34	0,44	0,35 2/3	0,30	0,38 1/5	0,46 1/2
Robotnik 1-konny	1,43 11/12	1,22 1/4	1,22	1,11 1/2	1,01 1/2	0,96	0,91 1/4	1,31 1/2	1,07 1/2	0,97 1/2	1,1[illegible] 1/2	2,00
Robotnik 2-konny	2,35 5/6	2,12 1/4	2,13 1/2	1,76 1/2	1,78	1,69	1,60 1/2	2,28 1/2	1,77 1/2	1,62 1/2	1,91	3,33
Koń mierny	65,23 1/3	63,75	59,64	58,75	49,16 1/2	38,75	46,40 1/2	63,33	46,18	35,00	52,68	60,00
Wół „	35,00	35,00	36,81	32,79	35,16 1/2	36,00	39,78 1/2	38,35 1/4	36,69	25,00	35,15	55,91
Owca zwycz. lub skop	3,25	3,00	3,71 1/2	2,60	3,00	4,25	2,83 1/2	3,04 1/2	3,01	2,65	2,70	.
Wieprz	31,50	33,00	30,50	34,16 1/2	35,00	45,62	32,33 1/4	36,09 3/4	31,70	21,75	30,59	23,71
Zboże Pszenica ... *czetw.*	10,60 11/12	9,18 1/2	10,92	10,61 1/2	9,60	8,90	13,28 1/4	9,84 1/2	12,49	13,75	10,30	11.76
Zboże Żyto ... „	7,48 1/12	6,76 1/2	7,03	6,85 1/2	6,52	6,82	7,95 1/2	7,07 1/2	9,11	10,56 2/3	7,80	8,06
Zboże Jęczmień ... „	6,51 1/4	6,04	6,72	5,88 1/2	5,69	5,72	7,06	6,00	7,11	8,62 1/2	6,90	7,81
Zboże Owies ... „	4,63 1/3	4,66 1/2	4,32	3,86 1/2	3,96	4,24	4,56 1/2	4,36	5,05	5,37 1/2	4,85	5,72
Kartofle ... „	1,35 5/12	1,17	1,16	1,46	1,17	2,29	1,55 1/4	1,37	2,05	3,44	1,74	1,95
Mąka pszenna celna ... „	13,16 1/4	12,31 1/2	12,34 1/2	11,64	12,14	10,35	13,49 1/2	10,62	13 88	15 62 1/3	12.15	*pud* 2,45
Mąka „ zwyczajna ... „	10,44 3/4	10,06 1/2	9,15	8,26 1/2	8,53	8,47	10,24	8,93 1/2	11,13	13,45	11,00	„ 1,77
Mąka żytnia pytlowa ... „	9,38 3/4	7,52	8,21 1/2	7,44	7,50	8,50	9.60 1/2	7,74	10,05	12,68 1/2	10,00	„ 1.34
Mąka „ razowa ... „	8,02	7,14	6,62	6,14 1/2	5,79	7,22	8,90 1/2	6,74 1/2	8,19	10,66	8,90	*czet.* 7,78
Chleb pytlowy ... *funt*	0,03 1/12	0,02 3/4	0,03	0,02 3/4	0,02 1/4	0,02	0,03 1/2	0,02 3/4	0,03 1/2	0,03 3/4	0,02 3/5	0,03
Chleb razowy ... „	0,02	0,02 1/4	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02 1/4	0,02	0,02 1/2	0,02	0,02	0,02 1/4
Mięso wołowe ... „	0,07 1/3	0,06 1/2	0,07 1/4	0,06	0,06 1/2	0,05	0,06	0,06 3/4	0,06 2/5	0,06	0,06	0,11
Masło solone ... „	0,23 1/10	0,24 1/2	0,25	0,28	0,23 1/2	0,23	0,26	0,23 1/2	0,24 1/2	0.26	0.25	0,27
Łój ... *pud*	6,40	5,76 1/2	6,67 1/2	5,97 1/2	6,11	4,88	4,90 3/4	5,40 1/2	5,57	5,55	5,50	6,00
Wełna celna ... „	17,75	26,50	23,00	20,50	.	18,50	24,25	17,33	14,87	17,50	20,44	40,00
Wódka 78° ... *wiadro*	3,56 1/10	3,58 3/4	3,67	3,85	3,85	4,10	4,00 1/2	3,64 3/4	4,37	4,40	3,84	3,03 3/4
Drzewo opałowe twarde. *sąż. kub.*	7,34 6/11	8,45 3/4	7,03	4,02 1/2	4,00	4,62	4,94	6,93	5,48	8,50	6,90	11,00
Drzewo opałowe miękkie .. „	6,33 4/11	6,73 1/3	6,23	3,55 1/2	3,15 1/2	3,80	4,55 1/2	5,65 1/4	4.41	7,20	6,75	9,00
Siano ... *pud*	0,34 1/11	0,41	0,35	0,32 1/2	0,32 1/2	0,31	0,30 1/2	0,36	0,33	0,32	0,33	0,45 1/2
Słoma ... „	0,26 3/11	0,25	0,28 1/2	0,23	0,26 1/2	0,21	0,18 1/2	0,22	0,22	0,23 3/4	0,22	0,35

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 4 grud.	w ciągu tygodnia przybyło	w ciągu tygodnia ubyło	w d. 11 grud.
	r	u	b l	i
1. Skup. Portfel wexli kraj. w Warsz.	2.648.618, 77	185843, 28	166892, 22	2.667.569, 83
1. Skup. Portfel wexli kraj. w Łodzi	661.145,30	69490, 18$\frac{1}{2}$	53632, 14$\frac{1}{2}$	677.003, 34
1. Skup. Portfel wexli kraj. w Włocł.	672.895, 39$\frac{1}{2}$	33340, 07	42862, 12$\frac{1}{2}$	636.611, 17$\frac{1}{2}$
„ zagranicznych	292.495, 45	219551, 11	17553, 45	494 493, 11
2. Zaliczenia na papiery publiczne	582.274, .	16218, .	27060, .	571 432, .
3. Pożyczki na zastaw towarów a) wełny	138 673, .	65, 20	15054, 30	123.683, 90
3. Pożyczki na zastaw towarów b) in. tow.	191.788, 61	11, 15	3171, 15	188.628, 61
3. Pożyczki na zastaw kosztowności	507.176, .	2747, 52	59679, 89$\frac{3}{4}$	450 243, 62$\frac{3}{4}$
4. Otwarte kredyta	4.721.556, 00$\frac{1}{2}$	814175, 35	1.355334, .	4 180.397, 35$\frac{1}{2}$
5. Kasa Monety srebrne	2 569.832, 56$\frac{1}{2}$	16059, 10$\frac{1}{4}$	.	2.585 891, 66$\frac{3}{4}$
5. Kasa „ złote	43.654, 35$\frac{1}{2}$	.	.	43.654, 35$\frac{1}{2}$
5. Kasa Bilety Banku Polskiego	248.970, .	46425, .	.	295 395, .
5. Kasa „ Kred. Cesarstwa	1.038.176, .	1 501189, .	.	2 539.365, .
Łącznie (5)	3.900.632, 92	1.563673, .	.	5.464.306, 02$\frac{1}{4}$

KURSA GIEŁDY.

w tygodniu 6—11 grudnia 1869 r.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Poniedz. 6 grud.	Wtorek 7	Środa 8 święto	Czwar. 9	Piątek 10	Sobota 11	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150 500).	4	100	.	.	.	.	86,25	.	$86\frac{1}{4}$
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	.	.	.	.	113	.	$150\frac{7}{10}$
Cert. ban na obl. cz. *A* (z.300) z k.	5	45	.	.	.	.	56,50	.	$125\frac{1}{2}$
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	.	.	.	.	28	.	$93\frac{1}{3}$
	5	30	.	.	.	.	38	.	$126\frac{2}{3}$
Dow. Kom. Cen. Lik. (róż. sumy)	0	100	.		.	.	*40	.	*40
Listy likw. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	75,96	75,93	.	75,75	75,73	75,79	$75\frac{4}{5}$
kupon	.	.	..	.	.	.	.	0,11/9	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	.	.	.	.	85	.	85
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	.	156	.	156	155	.	155
„ „ z 1866 r.	5	.	.	.	.	.	.	*152	*152
Metaliki (300) lutowe	4	100	101,50	101,50	.	.	101,50	.	$101\frac{1}{2}$
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	.	.	.	.	.	.	.
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	88,25	.	.	88,75	.	$88\frac{3}{4}$
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30, 75. 150. 750. 3000	4	100	92,36	92,35	.	92,83	92,82	92,88	$92\frac{4}{5}$
„ „ ser. 2	4	100	91,86	9 ,85	.	92,41	92,40	92,38	$92\frac{2}{5}$
„ „ „ kupon	.	.	.	.	.	.	.	$1,86\frac{2}{3}$	.
Obligi Tow. Kred. Ziemskiego	5,475	100	100,33	100,50	.	100,33	100,33	100,33	$100\frac{1}{3}$
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	.	.	.	69,50	69 50	69,50	$69\frac{1}{2}$
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	.	.	.	.	.	*70,50	*$70\frac{1}{2}$
„ „ Teresp. (100)	5	100	.	105,50	.	105,50	105,50	105	105
Obligacje „ „	5	100	.	.	.	.	99,33	99,50	$99\frac{1}{2}$
Akcje „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	*101	.	*101
Rus. Ruskie listy zastawne	5	.	104	104,33	.	104,33	104,25	104,25	$104\frac{1}{4}$
Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	.	.	.	.	142	.	$113\frac{3}{5}$
Obligacje „ „	4	100	.	.	.	.	.	.	.
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	119,25	119,10	.	119,25	119,10	119,25	$128\frac{2}{5}$
Gdańsk (100) „	.	92,857	119,10	118,95	.	119,10		.	$128\frac{1}{5}$
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	*181,65	.	*$128\frac{9}{10}$
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	$8,16\frac{1}{2}$	.	.	8,17	8,17	8,16	$129\frac{1}{8}$
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	97,20	.	.	97,05	97,20	97,20	$129\frac{1}{5}$
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	97 20	.	.	.	.	97,50	105
Petersburg (Rub. 100) 3 „	.	100	.	97,20	.	.	.	.	.
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	.	.	.	.	6,65	.	$129\frac{1}{10}$
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	.	.	.	.	3,75	.	125
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki (papierowy)	.	0,61.905	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa	Londyn	Paryż	Wiedeń	Berlin	Petersburg	Amsterd.	Hamburg
bankowa:	6%	3	$2\frac{1}{2}$	5	5	7	$4\frac{1}{2}$	—
giełdowa:	—	$3\frac{1}{4}$	2	$5\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	—	$4\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{4}$

Wiadomości bieżące.

— Długość *dróg żelaznych rosyjskich* wynosiła w ogóle z dniem 1 stycznia r. b. 11.108 werst (1587 m. g.), z której to cyfry przypada na drogi oddane do użytku 6569 werst (938 m. g), a na drogi będące w budowie 4538 w. (648 m.). Kosztem rządu wybudowano 2286 w. (327 m.), zaś 8821 w. (1260 m.) należy do towarzystw prywatnych. Doliczając do powyższych cyfr długość linji na które uzyskano dotąd od rządu koncesje i wkrótce budowa ich rospoczętą zostanie, otrzymamy, że długość ogólna sieci dróg żelaznych rosyjskich wynosi 14.435 w. (2048 m.). Widzimy stąd, że pomimo niesłychanéj energji z jaką wzięto się od pewnego czasu do budowy dróg żelaznych, Rosja w porównaniu z innemi krajami, stoi jeszcze na ostatniém miejscu pod względem rozległości sieci swych dróg. Stany Zjednoczone Ameryki północnéj posiadają np. $10.563\frac{3}{4}$ m g. railsów służących do użytku publicznego, z których około 9000 mil położono od 1848 roku.

Ogłoszenie.

W drukarni Gazety Polskiéj.— Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.—Redaktor, Wiktor Somer.